

L I N G O
E N G L I S H

RESPONSSTÖD

NA
FÖRLAG

INNEHÅLL

Inledning	2	Vad ska jag prioritera?	6
En enkel arbetsgång	2	1. Uppgiften först	7
Tre frågor när du läser en elevtext	2	2. Begriplighet	7
1. Har eleven gjort det uppgiften tränar?	2	3. Utveckling	7
2. Vad fungerar redan?	2	4. Språk	7
3. Vad är elevens nästa steg?	2	När flera saker behöver förbättras	7
Vad ska jag titta efter? – block för block	3	En enkel tumregel	8
Block 1 – Start Writing Together	3	Snabbrespons – när tiden är knapp	8
Block 2 – Build a Story	3	Exempel	8
Block 3 – Write for Real Life	4	Om en språkkommentar behövs	8
Block 4 – Write in Character	4	30-sekundersmodellen	8
Kom ihåg	4		
Färdiga responsfraser	4		
Block 1 – Start Writing Together	4		
Block 2 – Build a Story	5		
Block 3 – Write for Real Life	5		
Block 4 – Write in Character	6		
När du vill ge en språklig kommentar	6		

INLEDNING

I Let's Write! finns sällan ett enda rätt svar. Eleven får i stället formulera egna idéer, bygga vidare på dem och successivt skriva mer självständigt. Responsstödet hjälper dig att snabbt se **vad eleven har lyckats med och vilket nästa steg kan vara**.

Utgå alltid från den aktuella uppgiften. Fråga dig först: **Vad är det eleven tränar här?** Det kan till exempel vara att utveckla en mening, bygga upp ett problem i en berättelse, skriva ett tydligt meddelande eller låta en karaktärs röst märkas.

Du behöver inte kommentera allt i texten. Välj det som är viktigast för just den här uppgiften och ge eleven en konkret väg vidare. I lärarhandledningen betonas också att responsen kan avgränsas till något som fungerar, något som kan utvecklas och en språklig sak att kontrollera.

EN ENKEL ARBETSGÅNG

1. Läs Läs först texten som helhet. Försök förstå vad eleven vill säga innan du börjar leta efter fel.

2. Hitta något som fungerar Välj en konkret sak som eleven har lyckats med.

3. Välj nästa steg Bestäm vad som skulle hjälpa eleven mest att utveckla texten just nu.

4. Ge en tydlig respons Skriv eller säg något som eleven direkt kan använda när texten bearbetas.

Läs → hitta något som fungerar → välj nästa steg → ge en konkret respons

Responsen behöver inte göra texten färdig. Målet är att hjälpa eleven att göra **en meningsfull förbättring och sedan skriva vidare**.

TRE FRÅGOR NÄR DU LÄSER EN ELEVTEXT

När du läser en elevtext behöver du inte börja med att leta efter fel. Börja i stället med tre frågor som hjälper dig att avgöra **vad eleven redan klarar och vad som är ett rimligt nästa steg**.

1. Har eleven gjort det uppgiften tränar?

Utgå från syftet med den aktuella uppgiften. Om eleven till exempel ska bygga ut en mening är det just **utvecklingen av meningen** du främst ska titta på. Om uppgiften handlar om att skriva ett meddelande är det viktigare att budskapet är tydligt än att varje språkdetalj är korrekt.

Fråga dig:

- Har eleven förstått vad uppgiften går ut på?
- Syns det i texten vad eleven har tränat på?
- Har eleven använt stödet på sidan på ett fungerande sätt?

2. Vad fungerar redan?

Välj något konkret i texten som eleven har lyckats med. Det kan vara en tydlig idé, en bra detalj, en mening som fungerar särskilt väl eller ett ordval som passar texten.

Undvik allmän respons som Bra jobbat. Säg hellre **vad** som fungerar:

- Här förstår jag tydligt vad som händer.
- Den här detaljen gör berättelsen mer levande.
- Det här meddelandet är lätt att förstå.
- Här märks det tydligt hur karaktären känner sig.

Det gör det lättare för eleven att förstå vad hen kan fortsätta göra i sitt skrivande.

3. Vad är elevens nästa steg?

Välj **en sak** som skulle göra störst skillnad för texten just nu. Nästa steg ska vara tillräckligt konkret för att eleven ska kunna gå tillbaka till texten och göra något direkt.

Det kan till exempel vara att:

- lägga till en detalj
- förklara något tydligare
- fortsätta händelsen
- utveckla en känsla
- göra budskapet tydligare för mottagaren
- kontrollera ett ord eller en mening

I lärarhandledningen används samma grundtanke: responsen kan fokusera på vad som fungerar, var något kan utvecklas och någon enstaka språklig sak att kontrollera.

Tänk alltså:

Vad tränar eleven? → Vad fungerar? → Vad blir nästa steg?

Du behöver inte lösa allt på en gång. En tydlig förbättring som eleven själv kan genomföra är ofta mer användbar än många kommentarer samtidigt.

VAD SKA JAG TITTA EFTER? – BLOCK FÖR BLOCK

Olika delar av Let's Write! tränar olika saker. Därför behöver responsen också skifta fokus. Använd punkterna nedan som ett **snabbt stöd när du läser elevens text**. Du behöver inte kontrollera allt varje gång – välj det som ligger närmast uppgiften eleven just har gjort.

Block 1 – Start Writing Together

I det första blocket handlar mycket om att **komma igång, formulera egna idéer och börja utveckla dem**. Eleverna arbetar bland annat med skrivstarter, word banks, gemensamt skrivande och att göra meningar längre.

Titta efter om eleven kan:

- formulera en egen idé utifrån uppgiften
- skriva en begriplig mening
- använda en skrivstart eller word bank som stöd
- bygga vidare på en första idé
- lägga till en relevant detalj
- fortsätta på någon annans idé när uppgiften görs tillsammans

Det viktigaste är inte hur mycket eleven skriver, utan om eleven kan ta ett första steg och sedan göra något mer av idén.

Exempel: Om uppgiften är Make it longer behöver du framför allt se om eleven faktiskt kan utveckla den första meningen med exempelvis en detalj, plats, orsak eller känsla. Det är mindre viktigt att samtidigt kommentera alla språkfel. Uppgiften är uttryckligen uppbyggd kring att successivt bygga ut en kort mening.

Block 2 – Build a Story

Här arbetar eleven steg för steg med berättelsens olika delar: karaktär, miljö, problem, händelseförlopp och avslutning. Delarna tränas först var för sig och används sedan i en egen berättelse.

Titta efter om eleven kan:

- göra tydligt vem berättelsen handlar om
- visa var eller när något händer
- skapa ett problem eller något som förändrar situationen
- låta karaktären göra något som för berättelsen vidare
- få händelserna att hänga ihop
- skriva ett avslut som passar det som hänt
- lägga till detaljer som gör berättelsen tydligare eller mer levande

Här kan du tänka:

**Vem? → Var? → Vad händer? → Vad förändras?
→ Hur slutar det?**

Eleven berättelse behöver inte vara lång eller avancerad. Titta i första hand efter om läsaren kan **följa berättelsen från början till slut**.

Exempel: Om berättelsen har en tydlig början och ett problem men sedan hoppar direkt till In the end ..., kan nästa steg vara:

Vad gör karaktären efter att problemet uppstår? Lägga till en händelse mellan problemet och slutet.

Block 3 – Write for Real Life

I det här blocket skriver eleverna bland annat meddelanden, svar, chattar, anteckningar, påminnelser, instruktioner och texter som ger råd eller hjälp. Fokus ligger på att skriva **kort, tydligt och för en mottagare**.

Titta efter om eleven kan:

- få fram det viktigaste budskapet
- ge mottagaren den information som behövs
- skriva så att texten är lätt att förstå
- välja formuleringar som passar situationen
- använda en ton som passar mottagaren
- göra det tydligt vad mottagaren ska veta eller göra

Här behöver texten alltså inte bedömas som en berättelse. Fråga i stället:

Förstår mottagaren budskapet?

Exempel: Om eleven skriver en instruktion kan du kontrollera om läsaren faktiskt skulle kunna följa den.

I stället för:

Du behöver skriva mer.

kan responsen vara:

*Vad ska läsaren göra efter det här steget?
Lägg till nästa instruktion.*

Om eleven skriver ett meddelande kan nästa steg i stället vara:

*Förstår mottagaren när ni ska träffas?
Lägg till tiden.*

Block 4 – Write in Character

I det sista blocket ligger fokus på **perspektiv, röst, känslor, tankar och åsikter**. Eleven ska inte bara berätta vad som händer utan låta det märkas **vem som skriver**.

Titta efter om eleven kan:

- skriva ur karaktärens perspektiv
- visa vad karaktären tänker
- uttrycka känslor på ett sätt som passar situationen
- låta karaktärens åsikter eller personlighet märkas
- välja ord och formuleringar som passar karaktären
- hålla kvar samma perspektiv genom texten

Här är en användbar kontrollfråga:

Skulle texten låta annorlunda om en annan karaktär hade skrivit den?

Om svaret är nej kan eleven behöva göra rösten tydligare.

Exempel: I stället för att bara skriva:

The party was bad.

kan nästa steg vara:

*Hur skulle just din karaktär beskriva festen?
Vad tänkte eller kände personen?*

Kom ihåg

Du behöver inte använda alla punkter i varje text. **Utgå från uppgiften på sidan och välj ett eller två saker att titta efter.**

En elev kan till exempel ha många stavfel men ändå ha lyckats mycket väl med att bygga upp ett problem i en berättelse. Då är det det som bör synas i responsen. Språket kan bli nästa steg – men behöver inte ta över hela responsen.

FÄRDIGA RESPONSFRASER

Responsen blir lättare att använda när den är **kort, konkret och direkt kopplad till det eleven har tränat på**. Fraserna nedan är därför byggda utifrån de faktiska uppgifterna i Let's Write! och kan användas som de är eller anpassas något till elevens text.

Välj helst **en fras som visar vad som fungerar och en fras som pekar ut nästa steg**.

Block 1 – Start Writing Together

I Block 1 tränar eleven bland annat på att fortsätta idéer, använda stöd, bygga ut meningar och lägga till detaljer. I Make it longer ska eleven exempelvis utveckla en kort mening genom att lägga till hur något ser ut, var eller när det händer, varför det händer eller hur någon känner sig.

När något fungerar

- Du har byggt vidare på din första idé.
- Den här detaljen gör meningen tydligare.
- Här har du gjort mer av den första meningen.
- Din idé går lätt att förstå.
- Här använder du stödet på sidan för att komma vidare.
- Du har fått med karaktär, plats och problem.
- Här märks tydligt vilken stil du har valt.

Förslag på nästa steg

- Lägg till en detalj.
- Var händer det? Lägg till platsen.
- Hur känner personen sig? Visa det i texten.
- Varför händer det? Lägg till en orsak.
- Vad händer sedan?
- Kan du göra den här meningen lite längre?
- Kan du göra det roligare, läskigare eller konstigare?
- Välj en mening och bygg vidare på den.

Block 2 – Build a Story

När eleven skriver sin färdiga berättelse ska den innehålla en början, ett problem, något spännande och ett avslut. När texten sedan bearbetas får eleven bland annat kontrollera tydlig början, problem eller överraskning, ett avslut som fungerar, känsla, platsdetalj och en förbättrad mening.

När något fungerar

- Början gör det tydligt vem berättelsen handlar om och var den utspelar sig.
- Problemet är tydligt.
- Här händer något som för berättelsen vidare.
- Den här detaljen gör scenen mer spännande.
- Här förstår jag hur karaktären känner sig.
- Händelserna hänger ihop.
- Avslutningen passar det som har hänt.
- Den här platsdetaljen hjälper mig att se miljön framför mig.
- Här har du förbättrat texten jämfört med din första version.

Förslag på nästa steg

- Gör det tydligare var berättelsen börjar.
- Vad är problemet? Gör det lite tydligare.
- Varför är problemet viktigt för karaktären?
- Vad gör karaktären efter att problemet uppstår?
- Lägg till en handling som för berättelsen vidare.
- Lägg till ett ljud, en känsla, en handling eller något mystiskt.
- Vad är berättelsens mest spännande ögonblick?
- Lägg till en detalj om platsen.
- Gör avslutningen tydligare: vad löser sig eller förändras?
- Känns slutet för snabbt? Lägg till en detalj, en känsla eller en sista handling.
- Välj en kort del och gör den tydligare eller mer intressant.

Block 3 – Write for Real Life

Här behöver responsen följa texttypen. I boken beskrivs ett bra textmeddelande som **tydligt, vänligt och kort**, med ett huvudbudskap. Instruktioner ska vara korta, tydliga och komma i rätt ordning, och tydliga instruktioner kan förbättras genom information om **vad, var eller när**. Hjälpsamma meddelanden ska vara korta, vänliga och lätta att förstå.

När något fungerar

- Budskapet är tydligt.
- Jag förstår direkt vad du vill säga.
- Meddelandet är kort och lätt att förstå.
- Tonen känns vänlig.
- Ditt svar passar frågan du fick.
- Här har du gjort meddelandet vänligare.
- Påminnelsen berättar tydligt vad man ska göra.
- Stegen kommer i en tydlig ordning.
- Instruktionen berättar tydligt vad läsaren ska göra.
- Varningen är tydlig.
- Tipset ger läsaren användbar hjälp.
- Det här meddelandet känns vänligt och hjälpsamt.

Förslag på nästa steg

- Vad är det viktigaste du vill säga? Gör det tydligare.
- Kan du göra meddelandet kortare och behålla det viktigaste?
- Kan du göra tonen lite vänligare?
- Läs meddelandet du svarar på igen. Har du svarat på det personen vill veta?
- Behöver mottagaren veta **när**?
- Behöver mottagaren veta **var**?
- Kontrollera att stegen kommer i rätt ordning.
- Lägg till vad, var eller när så att instruktionen blir tydligare.
- Vad ska läsaren göra efter det här steget?
- Kan du göra varningen tydligare?
- Kan du lägga till ett hjälpsamt tips?
- Kan du lägga till en mening som hjälper eller lugnar mottagaren?

Block 4 – Write in Character

I boken definieras character voice som hur en karaktär låter när hen talar, tänker eller skriver. Rösten kan visa **känslor, personlighet och åsikter**. I den längre avslutande texten uppmanas eleven bland annat att använda I, me, my, känslor, små detaljer, karaktärens egna ord och åsikter för att göra rösten tydlig.

När något fungerar

- Här hör man tydligt karaktärens röst.
- Här märks det hur karaktären känner sig.
- Den här formuleringen passar karaktärens personlighet.
- Här får jag veta vad karaktären tänker.
- Den här detaljen känns typisk för just din karaktär.
- Här märks karaktärens åsikt.
- De två karaktärerna låter olika.
- Här visar du skillnaden mellan vad karaktären säger och tänker.
- Du håller kvar samma perspektiv.
- Den här meningen låter verkligen som din karaktär.

Förslag på nästa steg

- Vad tänker karaktären här?
- Hur känner sig karaktären?
- Vad skulle just din karaktär säga?
- Kan du ändra orden så att de passar karaktärens röst bättre?
- Lägg till en tanke som karaktären inte säger högt.
- Lägg till en liten detalj som just den här karaktären skulle lägga märke till.
- Kan du låta karaktärens personlighet märkas mer?
- Hur skulle samma händelse låta om en annan karaktär berättade?
- Lägg till en åsikt.
- Kontrollera att du skriver ur karaktärens perspektiv.
- Välj en mening och gör den mer personlig.

När du vill ge en språklig kommentar

Språkkommentaren bör fortfarande vara avgränsad. Välj helst **en sak som eleven kan kontrollera direkt**, i stället för att markera varje språkfel.

- Kontrollera stor bokstav och punkt.
- Kontrollera stavningen av det här ordet.
- Läs meningen högt. Saknas något?
- Kan du hitta ett tydligare ord här?
- Kontrollera stavning och skiljetecken i den här delen.
- Kan du använda ett ord som binder ihop idéerna?

Kom ihåg! En träffsäker kommentar om det eleven tränar på och ett tydligt nästa steg räcker ofta.

VAD SKA JAG PRIORITERA?

När du läser en elevtext finns det ofta flera saker som skulle kunna kommenteras. Försök inte ta allt på en gång. Börja med det som är **viktigast för just den uppgift eleven har gjort**.

Använd gärna den här prioriteringsordningen:

1. Uppgiften först

Fråga dig:

Har eleven gjort det som uppgiften tränar?

Om uppgiften handlar om att bygga ut en mening, skapa ett problem, skriva tydliga instruktioner eller visa en karaktärs röst är det där responsen bör börja.

Exempel:

- Make it longer → Har eleven lagt till en detalj, plats, orsak eller känsla?
- Add a problem → Framgår det vad problemet är och varför det spelar roll?
- Write clear instructions → Förstår läsaren vad som ska göras?
- A day in my character's life → Märks karaktärens röst, tankar och känslor?

På så sätt bedöms eleven utifrån **det som faktiskt tränas på sidan**, inte utifrån allt som går att hitta i texten.

2. Begriplighet

Om texten är svår att förstå behöver det komma före mindre språkdetaljer.

Fråga dig:

- Förstår jag vad eleven vill säga?
- Går det att följa händelsen?
- Förstår mottagaren vad hen ska veta eller göra?
- Är det tydligt vem eller vad eleven skriver om?

Om svaret är nej, välj en respons som hjälper eleven att göra budskapet tydligare.

Till exempel:

- Vad händer här? Förtydliga med en mening.
- Vem menar du här?
- Vad ska läsaren göra först?
- Lägg till den information som mottagaren behöver.

3. Utveckling

När texten fungerar och går att förstå kan nästa steg vara att **utveckla något**.

Det kan vara att:

- lägga till en detalj
- förklara varför något händer
- visa hur en person känner sig
- föra berättelsen vidare
- göra ett meddelande tydligare eller vänligare
- göra karaktärens röst mer personlig

I Let's Write! återkommer just den typen av små förbättringar genom hela boken: eleven lägger till, förändrar, förtydligar och bygger vidare på det som redan finns.

Välj helst **en utvecklingspunkt som eleven kan arbeta vidare med direkt**.

4. Språk

När innehållet fungerar kan du välja någon språklig sak att uppmärksamma.

Prioritera sådant som påverkar förståelsen eller som är tydligt relevant för uppgiften.

Det kan till exempel vara att:

- kontrollera stor bokstav och punkt
- rätta stavningen av ett viktigt eller återkommande ord
- kontrollera ett verb
- välja ett tydligare ord
- använda ett sambandsord där texten behöver hänga ihop bättre

I bokens egna bearbetningsuppgifter kombineras också innehåll med några få språkliga kontroller, till exempel stor bokstav, punkt och linking words, snarare än att allt ska korrigeras samtidigt.

När flera saker behöver förbättras

Använd den här ordningen:

1. Har eleven gjort uppgiften?
2. Går texten att förstå?
3. Vad skulle utveckla texten mest?
4. Finns någon språklig sak som eleven bör kontrollera?

Du behöver inte alltid komma till steg 4.

Om en elev exempelvis arbetar med att skapa ett problem i en berättelse och problemet ännu inte framgår, är det viktigare att hjälpa eleven med **innehållet** än att rätta flera stavfel.

En enkel tumregel

Ge gärna respons på:

en sak som fungerar + ett nästa steg

Och lägg bara till en språklig kommentar när den verkligen hjälper eleven vidare.

Det håller responsen tydlig och gör det lättare för eleven att faktiskt använda den.

SNABBRESPONS - NÄR TIDEN ÄR KNAPP

Respons behöver inte vara lång för att vara användbar. När tiden är knapp kan du använda en mycket enkel modell med **två delar**:

✓ **Det här fungerar** Lyft en konkret sak eleven har lyckats med.

→ **Nästa steg** Ge eleven en tydlig sak att göra vidare.

Det följer samma princip som i lärarhandledningen: responsen ska vara avgränsad och möjlig att använda direkt, inte försöka rätta allt på en gång.

Exempel

✓ **Det här fungerar:**
Problemet i berättelsen är tydligt.

→ **Nästa steg:**
Skriv vad karaktären gör efter att problemet uppstår.

✓ **Det här fungerar:**
Meddelandet är kort och lätt att förstå.

→ **Nästa steg:**
Lägg till när ni ska träffas.

✓ **Det här fungerar:**
Här märks det tydligt hur karaktären känner sig.
→ **Nästa steg:**
Lägg till en tanke som karaktären inte säger högt.

✓ **Det här fungerar:**
Du har byggt ut den första meningen.
→ **Nästa steg:**
Lägg till varför det händer.

Om en språkkommentar behövs

Lägg till en tredje rad bara när det finns något språkligt som eleven särskilt behöver kontrollera:

✓ **Det här fungerar:**

→ **Nästa steg:**

Språk att kontrollera:

Språkkommentaren ska vara liten och tydlig, till exempel:

- Kontrollera stor bokstav och punkt.
- Kontrollera stavningen av det markerade ordet.
- Läs den här meningen högt. Saknas något?
- Kontrollera verbet i den här meningen.

I bokens eget arbete med att läsa och förbättra en text får eleven också välja ett begränsat antal saker att förbättra, snarare än att bearbeta allt samtidigt.

30-sekundersmodellen

Om du bara har en kort stund till varje elev:

1. Läs med uppgiften i åtanke. Vad tränar eleven just här?

2. Markera en sak som fungerar.

3. Ge ett enda nästa steg.

Det räcker ofta. Eleven ska snabbt kunna förstå responsen, gå tillbaka till texten och **göra något med den.**